Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я
Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект

З А К О Н

ЗА РАТИФИЦИРАНЕ НА СПОГОДБАТА МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И РЕПУБЛИКА СЪРБИЯ ЗА СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ

Член единствен. Ратифицира Спогодбата между Република България и Република Сърбия за социална сигурност, подписана на 19 септември 2011 г. в Белград.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на …… 2012 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(ЦЕЦКА ЦАЧЕВА)

М О Т И В И

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА РАТИФИЦИРАНЕ НА СПОГОДБАТА МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И РЕПУБЛИКА СЪРБИЯ ЗА СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ

Спогодбата беше подписана на 19 септември 2011 г. в Белград. С решение по Протокол № 8 от заседанието на Министерския съвет на 23 февруари 2011 г. министърът на труда и социалната политика бе упълномощен да я подпише от името на Република България.

Спогодбата е разработена от двете страни при предварителни консултации въз основа на общоприетите принципи и норми на международното право в областта на социалната сигурност, както и на правото на Европейския съюз в тази област – Регламент 883/2004 за координация на системите за социална сигурност. Спогодбата е необходима на българската страна, за да осъвремени действащата уредба на тези отношения, основана на конвенция с бивша Югославия от 50-те години на XX в. Новата спогодба цели да уреди по нов и отговарящ на съвременните тенденции начин социалните права на многобройните (предвид това, че сме съседни държави) български граждани, които работят или живеят в Република Сърбия. Спогодбата е насочена и към фирмите, които развиват дейност в двете страни, като с това се цели да се засилят икономическите връзки, създавайки ясни правила за разпределяне на осигурителните тежести между двете страни.

В персоналния обхват на спогодбата са включени лица, за които се прилага или се е прилагало законодателството на едната или и на двете държави, както и други лица, чиито права произтичат от правата на първите лица.

В материалния обхват от българска страна са включени следните видове обезщетения: медицинските услуги извън обхвата на задължителното здравно осигуряване; медицинската помощ в обхвата на задължителното здравно осигуряване; държавното обществено осигуряване за временна неработоспособност, майчинство, старост, инвалидност, трудова злополука, професионална болест, безработица, смърт и за семейните помощи за деца.

По отношение на Република Сърбия спогодбата ще обхваща здравното осигуряване и здравната помощ; майчинството; пенсионното и инвалидното осигуряване; трудовите злополуки и професионалните болести; паричното обезщетение за безработица и детските добавки.

Във връзка с приложимото право като общ принцип е възприето прилагането на правните разпоредби на държавата, на чиято територия лицето упражнява трудовата си дейност. Предвидени са изключения от това общо правило – например командироване, пътуващ персонал на транспортни предприятия, персонал на дипломатически и консулски представителства и др. Специално при командироване на наети лица се предвижда срок не повече от 24 месеца за запазване на принадлежност към законодателството на изпращащата страна, съответно срок не повече от 12 месеца при командироване на самостоятелно заето лице. Дадено е общо право на изключение по преценка на компетентните органи, при които принадлежността към определено социално законодателство се определя след искане на наетото лице и неговия работодател или на самостоятелно заетото лице.

Предвижда се взаимно зачитане на осигурителните периоди, завършени съгласно законодателствата на двете държави, като те се сумират за преценяване правото и продължителността на обезщетенията от видовете, включени в материалния обхват на спогодбата. Ще се зачитат и периоди, придобити преди влизането в сила на тази нова спогодба.

Спогодбата урежда както обезщетения в натура (медицински услуги и лекарства), така и парични обезщетения.

Режимът на обезщетенията в натура е максимално приближен до този на правото на Европейския съюз – Регламент 883/2004 за координация на системите за социална сигурност.

Обезщетенията в натура за болест и майчинство (медицинските услуги) се предоставят съгласно законодателството на държавата по пребиваване за сметка на институцията, от която лицето има съответното право. При престой, който не е осъществен с цел лечение в държавата, различна от тази, в която лицето черпи права, то има право на спешна медицинска помощ, която се налага от неговото състояние, отново за сметка на институцията, от която лицето има съответното право. Компетентните органи на държавите ще договарят списък на обезщетения в натура, като протези, помощни средства и други обезщетения с висока стойност, за предоставянето на които в случаите на пребиваване или престой на лицето се изисква предварително съгласие на компетентната институция, освен ако предоставянето им е необходимо в условията на спешност и в противен случай би застрашило живота или здравето на лицето.

Лице, получаващо пенсии, придобити съгласно законодателството на двете държави, има право на обезщетения в натура на територията на

държавата по пребиваване за сметка на компетентната институция на тази държава. Лице, получаващо пенсия, придобита съгласно законодателството само на едната държава и пребиваващо на територията на другата държава, има право на обезщетения в натура в тази държава, все едно че е неин пенсионер, за сметка на компетентната институция на първата държава. Пенсионер с престой в другата държава има право незабавно да получи обезщетение в натура, което се налага от състоянието му, съгласно законодателството на държава по престоя и за сметка на компетентната институция.

Разпоредбите за обезщетения в натура за болест и майчинство се прилагат и за членове на семейството на покрито лице или пенсионер.

Обезщетенията в натура при трудова злополука или професионална болест, при пребиваване или престой в другата държава се предоставят за сметка на компетентната институция в съответствие със законодателството и от институцията по мястото на пребиваване или престой.

Парични обезщетения при случаите на болест и майчинство се предоставят за сметка на компетентната институция, в която е осигурено лицето, съгласно прилаганото от нея законодателство.

Уредена е специфичната хипотеза на трудова злополука на път за работа, включително при международна ситуация. Ако нает или самостоятелно зает човек, пребиваващо на територията на едната държава, претърпи увреждане вследствие на трудова злополука на път за работа или непосредствено след прекратяване на своята работа/трудова дейност в другата държава, това лице има право на обезщетение за трудова злополука съгласно законодателството и за сметка на институцията на другата държава.

Парично обезщетение в случай на трудова злополука или професионална болест предоставя институцията на тази държава, по чието законодателство е било осигурено лицето по време на настъпване на трудовата злополука или по времето, когато за последен път е извършвало дейност, вследствие на която е възникнала професионалната болест.

В областта на пенсиите и обезщетенията за старост, инвалидност и смърт спогодбата въвежда специално правило за изчисляване на осигурителния период, придобит съгласно законодателството на другата държава – взема се предвид само календарната продължителност. Спогодбата също така, специално при пенсиите, допуска възможност да се взема предвид и осигурителен период, завършен в трета държава, с която и двете държави са сключили споразумения за социална сигурност.

В случаите, когато лицето отговаря на условията за отпускане на пенсия, без да е необходимо сумиране на осигурителните периоди, пенсията се отпуска и изплаща изключително съгласно законодателството на държавата, в която лицето отговаря на условията за пенсиониране. При необходимост от сумиране на осигурителни периоди с оглед придобиване на право за определяне размера на пенсиите е възприет принципът на пропорционално изчисление, при който всяка държава определя размер, съответстващ на периодите, придобити по нейното законодателство.

Паричната помощ при случай на смърт се предоставя само от държавата, на чиято територия починалото лице е пребивавало към момента на смъртта.

По отношение на паричните обезщетения за безработица спогодбата предвижда продължителността и размерът им да се определят и на базата на осигурителните периоди, придобити съгласно законодателството на другата държава.

Семейни помощи за деца, които се изплащат месечно, се отпускат съгласно законодателството на тази държава, на територията на която пребивава детето.

Въздействието на спогодбата върху държавния бюджет е отразено в приложената финансова обосновка.

В спогодбата са включени разпоредби за административно сътрудничество, които са доразвити в Административното споразумение за прилагане на спогодбата, което беше сключено между компетентните органи на двете страни на 19 септември 2011 г. в Белград, като за Република България то беше подписано от министъра на труда и социалната политика и от министъра на здравеопазването. Предвидено е споразумението да влезе в сила едновременно с влизането в сила на спогодбата.

Спогодбата подлежи на ратификация и се предвижда да влезе в сила от първия ден на втория месец, следващ месеца, в който са разменени ратификационните документи. От деня на влизането ѝ в сила в отношенията между Република България и Република Сърбия ще се прекрати действието на Конвенцията по социалното осигуряване между Народна република България и Федеративна народна република Югославия, сключена на 18 декември 1957 г. в Белград.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)